

Exam. Code : 216703

Subject Code : 4445

M.A. Political Science 3rd Semester

FOREIGN POLICY OF INDIA

Paper—XII

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—80

Note :— Attempt any **six** out of **ten** questions from Section A.
From Section B, students are to attempt **one** question
from each unit and **four** in total.

SECTION—A

Note :— Explain your answer in about **250** words. Each
question carries **4** marks.

1. Explain briefly the role of external determinants of Indian Foreign Policy.
2. What are the principles of Indian Foreign Policy ?
3. What is the difference between NAM and Neutrality ?
4. Discuss China factor in Indo-Nepal Relations.
5. What is Indo-Nepal Friendship Treaty ?
6. Discuss India's stand on Tibet Issue.
7. What is Shimla Agreement ?

8. What is Panchsheel Agreement ?
9. Why India has refused to sign NPT ?
10. Discuss India's role in BRICS.

SECTION-B

Note :— Each question carries 14 marks.

UNIT—I

1. Discuss the major determinants of India's Foreign Policy.
2. Discuss the main objectives of India's Foreign Policy.

UNIT—II

3. Analyse the Indo-Sri Lanka relations with a special focus on Tamil issue.
4. Explain the relevance of NAM in the changing contemporary geopolitical scenario.

UNIT—III

5. Analyse the irritants affecting Indo-China relations in the 21st century.
6. Discuss India's role in the UNSC reforms.

UNIT—IV

7. Briefly discuss the NPT. Critically analyse the Indian stand on NPT.
8. Discuss the objectives and role of BRICS in the contemporary changing geopolitics.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : ਭਾਗ ਓ ਦੇ ਦਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।
ਭਾਗ ਅ ਦੀ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣਕੇ ਕੋਈ
4 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਓ

ਨੋਟ : ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 250 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ।
ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 4 ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਨਿਰਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
2. ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ?
3. ਗੁੱਟ-ਨਿਰਪੇਖ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ ?
4. ਭਾਰਤ-ਨੇਪਾਲ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਤੱਤ (China Factor) ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
5. ਭਾਰਤ-ਨੇਪਾਲ ਦੋਸਤੀ ਸੰਧੀ ਕੀ ਹੈ ?
6. ਤਿੱਬਤ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪੱਖ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
7. ਸ਼ਿਮਲਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀ ਹੈ ?
8. ਪੰਚਸ਼ੀਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀ ਹੈ ?
9. ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਰਮਾਣੂ ਅਪ੍ਰਸਾਰ ਸੰਧੀ (NPT) ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ?
10. ਭਾਰਤ ਦੀ ਬ੍ਰਿਕਸ (BRICS) ਵਿੱਚ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਅ

ਨੋਟ : ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 14 ਅੰਕ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਰਧਾਰਕਾਂ ਦਾ ਵਿਵੇਚਨ ਕਰੋ।
2. ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਤਮਿਲ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ-ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ।
4. ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੇ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਗੁੱਟ ਨਿਰਲੇਪ ਨੀਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

5. 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ-ਚੀਨ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਕੂੜਤਣ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ।
6. ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਪਰਮਾਣੂ ਅਪ੍ਰਸਾਰ ਸੰਧੀ (NPT) ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਪੱਖ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।
8. ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੇ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਕਸ (BRICS) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।